

GRAĐEVINA KRAANSPOOR U AMSTERDAMSKOJ LUCI

Kraanspoor je poslovna građevina koja je u 2008. dobila više uglednih nagrada. Izranja iz amsterdamske rijeke IJ, a svoje postojanje duguje viziji i upornosti projektantice Trude Hooykaas.

Kraanspoor (u prijevodu kranska staza) nalazi se u napuštenoj, staroj industrijskoj zoni blizu gradskoga središta Amsterdama. Svjedok je prošlosti od 1952. Cijeli se prostor sastoji od dokova, hangara i lučke

opreme, a bio je obilježen za rušenje. U 1997. Trude Hooykaas vozila je bicikl po amsterdamskoj luci i fascinirale su je velike stare betonske konstrukcije, ostaci kranjskih staza na kojima su nekad bile dizalice za utovar robe na brodove.

Uvidjela je veliki potencijal za stvaranje novih urbanih aktivnosti te je odlučila oživjeti prostor projektirajući novu građevinu na vodi kao početak cjelokupne revitalizacije prostora. Avantura je trajala deset godina. Građenja je napokon započelo 2006., a završeno je u studenom 2007.

Građevina Kraanspoor

Ostaci zapuštene kranjske staze

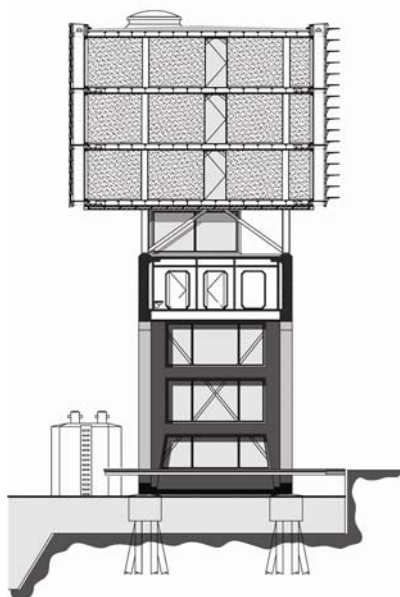

Pogled na dio staroga brodogradilišta

Kraanspoor je lagana, prozirna poslovna zgrada s tri kata izgrađena na vrhu betonske kranjske staze, temeljima bivšeg NDSM (Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Maatschappij) brodogradilišta, ostatku amsterdamske industrije brodogradnje. Taj je industrijski spomenik dugačak 270 m, visok 13,5 m i širok 8,7 m. Ima dužinu i širinu prosječne ulice. Nova je konstrukcija na vrhu također dugačka 270 m, ali je nešto šira, 13,8 m, naglašava dužinu Kraanspoora i izuzetni prostrani pogled na rijeku IJ.

U potpunosti poštujući stare temelje, kuća je podignuta na vitkim čeličnim

stupovima od 3 m iznad kranske staze te se tako čini da pluta iznad impozantnoga betonskog diva.

Presjek kroz građevinu

Kraanspoor pred završetkom gradnje

Izazov projektantima bio je iskoristiti maksimum dopuštene nosivosti postojeće kranske staze. Betonska staza dizalice funkcionira kao temelj i nosi maksimalno dopušten teret trokatne zgrade, s asimetričnim pre-pustom (nadsteršnicom) iznad vodene površine.

Čelična konstrukcija i predgotovljeni podovi čine tri kata ukupne površine 10000 m² poslovnih i javnih prostora. Upotrijebljen je šuplji podni sustav od samo 70 mm visine, tj. u betonske su podove ugrađene sve

instalacijske cijevi te provučeni svi potrebni vodiči ostavljajući čistu visinu prostora.

Staklena je građevina tlocrtno čista i jednostavna, projektirana je kao velika prozirna pravokutna kutija. Novoizgrađena konstrukcija okarakterizirana je prozirnim dvostrukim staklenim pročeljem.

Vanjski je sloj motorima pokretano staklo koje se poput čipke obavlja oko zgrade. Unutarnji je dio pročelja napravljen od sustava zidova – zavjesa s dvostrukim staklom preko cijele visine kata. Na svakome je katu zaštitna metalna ograda koja štiti staklenu površinu napravljenu od prilagodljivih staklenih kapaka pričvršćenih na aluminijsku konstrukciju.

Ovo klimatsko pročelje dopušta prirodnu ventilaciju ureda te služi kao tampon zaštita od pregrijavanja ljeti

i hladnoće zimi. Voda iz rijeke IJ crpi se i upotrebljava za grijanje te hlađenje uz pomoć vodnih crpki.

Elementi nekadašnje građevine iskorisćeni su za novu funkciju. Prijašnja četiri stara stubišta ostala su kao ulaz u građevinu, a predviđena su panoramska dizala i novo stubište. Dva mostića uzduž betonske staze dizalice funkcioniraju kao protupožarni put.

U srcu originalne betonske konstrukcije, ispod nove konstrukcije, prostoran je spremišni prostor.

Detalj pročelja

Problemi ostvarivanja projekta bili su veliki. Gradsko je poglavarstvo željelo srušiti cijelo područje Kraanspora, te novim urbanističkim planom napraviti trgovačke prostore, zapravo tanke kontejnere prepune betonskih pročelja. Stručnjaci za razvoj mislili su da je plan neizvediv te da je upitna kvaliteta projekta jer sljedećih deset godina Amsterdam (sjever) nema potrebe za takvim planom. Financijski su savjetnici smatrali da je projekt financijski vrlo rizičan te da se ne bi trebao niti započinjati.

Pogled na dio protupožarnoga puta

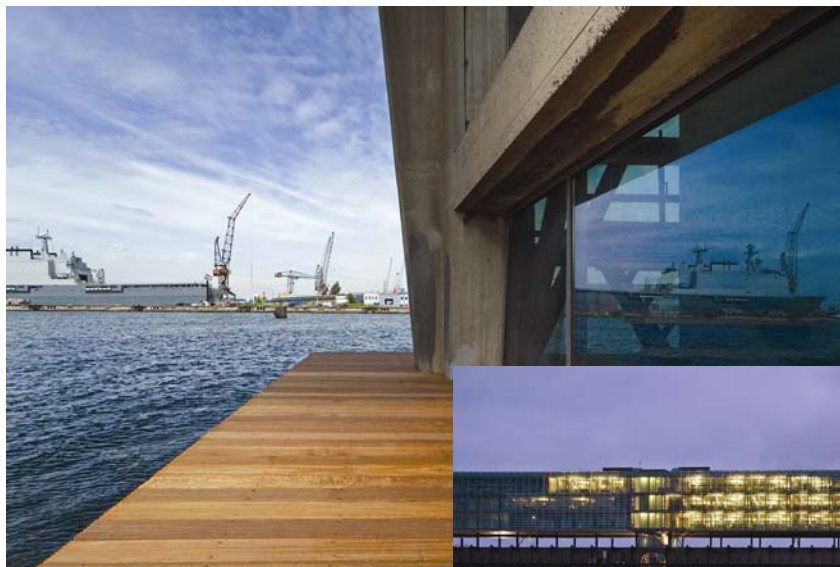
Na kraju su marljivim radom i tvrdoglavom ustrajnosti opovrgnuta sva tri negativna mišljenja. Gradsko po-

čelju, a iz zgrade se pruža pogled na najveći plovni kanal Amsterdama. Sada je Kraanspor očuvan kao indus-

đevine i radionice uklopljene u nove funkcije modernoga grada.

Bešavna kombinacija starog i novog – industrijsko naslijeđe i moderno graditeljstvo u kojem su obnovljeni vodni putovi, a navozi za brodove određuju orijentaciju budućih građevina. Cijelo mjesto sa svojom brodogradilišnom poviješću ima intenzivnu energiju. Namjera je ispreplesti staro i novo da bi se očuvala povijest, a da se ne izgubi energija.

T. Vrančić

Jedan od pogleda na amsterdamsku luku

glavarstvo nije uništilo stazu dizalice, prilagodilo je urbanistički plan i uvidjelo mogućnosti zlatne amsterdamske obale. Stručnjaci za razvoj modificirali su svoja stajališta i izgradili kvalitetnu građevinu prema projektu. Magični volumen od tri kata lebdi iznad postojeće kranske staze pa se čini iako građevina stoji u vodi, kao da visi iznad nje; cijeli se prostor ogleda u staklenom pro-

Kraanspoor noću

trijsko naslijeđe i ima novu funkciju. Rođen je i nov san – novi urbanistički plan u kojem ostaju dvorane i navozi za brodove, proizvodne gra-

IZVOR

www.archdaily.com/2967/kraanspoor-oth-ontwerpgroep-trude-hooykaas-bv/